

САКРАЛНИТЕ ЗНАЦИ И ИМЕНА НА БЪЛГАРСКИТЕ КАНОВЕ ОТ ДИНАСТИЯТА ДУЛО*

Автор Валентин Йорданов

През най-древния период на земната цивилизация – палеолита – светът е бил обитаван от расата на могъщите *титани*, притежаващи силна духовност и мотивация към съзидание, благодарение на която те достигнали забележително развитие, въпреки че тогава планетата била дива и некултивирана. Бидейки малобройни, *титаните* сътворили, влагайки част от личния си генотип, расата на примитивния работник *Лулу Амелу* (прототипа на бъдещия човек), за да разполагат с необходимата им работна ръка от земеделци и строители на канали за градините в Едем, Северна Месопотамия, и копачи за металодобивните мини в Югоизточна Африка.

В следващата епоха – тази на *боговете* – човешката популация бързо нараснала. *Боговете* поели управлението на териториално разделените човешки групи. Влизайки в ролята на *пастури*, те започнали да ги облагородяват морално, възпитали човешки лидери, на които предали сложните ритуали на *слънчевия култ*, както и повечето свои знания и обществени достижения.

С времето обаче двете раси се смесили, а божествената постепенно се претопила и изчезнала. Управлението, култът, езикът, писмото и другите технически и културни аспекти били продължени от царете-жреци, смятани, по произхода им, за *полубогове*.

Посочените три епохи разграничават и определени фази в развитието на езика и писмото. Ще ги набележа накратко, за да покажа мястото на разглежданите в тази статия български кански надписи в цялостната историческа система на писмеността.

Първата и най-стара писменост била тази на Богинята-майка Гея/Ева. Нейното пиктограмно-идеограмно (образно-символно) писмо било наричано в Египет *меду нетер* („Знаци на боговете“), в Месопотамия *ки таб илани* („Писмо на небесните богове“), а в останалия древен свят *йероглифи* (Йе-Ра-Глифи, Хе [Ге]-Ра-Глифи, т.е. „Знаци на Гея и Ра“). Ползването на тази сложна писменост, чийто идеограмни знаци страдали от двусмисленост и полифоничност, било улеснено донякъде чрез специално обособена група от близо 30 идеограми – *смыслово-звукови определители (ключови йероглифи)*, които сами по себе си образували фонетично писмо.

* Това изследване е представено от автора на Първата алтернативна научна конференция с международно участие „Езотерика и духовност – живот в новото измерение“, проведена на 6-7 октомври 2012 г., публикувано в едноименен сборник с доклади, издаден в гр. Шумен през същата година, с. 168-187.

Именно от тях Отецът Уран/Атон и Синът Кронос/Ра съумели да съставят *първото фонетично-буквено писмо*. По-късно синът им Зевс/Озирис, възложил на своя син Хермес/Тот, ученият на боговете, да направи реформа на писмото. Последващо усъвършенстване извършил през своето управление Дионис/Хор. По неговото име писмеността получила названието *бохарица*. Със своята простота, функционалност и универсална многовариантност на комбинациите, божественото писмо станало съвършен изразител на *магичното слово*.

Такова е то и досега.

В зората на неолита *от бохарицата произлезли пет версии*, всяка от които тръгнала по свой собствен път:

1. *Бохарица* в Азия на Хоровия внук Иджик (от дъщерята на Хор Лизианаса II), създателя на империята Хон (Хунска империя), на неговия син Бурджан, и на техните потомци от прославения жреческо-кански род *Дуло*.

2. *Бохарица* в Тракия на Хоровия верен другар Харопс, сина му Еагър, внука му Орфей, пазена сетне от жреческото племе *беси* – кръвни потомци на бога.

3. *Бохарица* в Либия, поддържана от Хоровия правнук Данай (от дъщерята на Хор Ливия и нейния син Бел) и наследниците му, последна от които била фараонката Бастет, живяла през VIII в. пр.Хр.

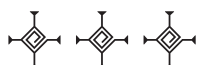
4. *Бохарица* в Египет при Хоровия правнук Египт (също от дъщерята на Хор Ливия и нейния син Бел) и потомците му. Преди и в началото на Христовата епоха тя се пазела в храмовете на гр. Александрия и обслужва *бохаирския езически култ*, преминал в *бохаирска литургия*. Между II-IV в. от тази *бохарица* се породило *коптското писмо*.

5. *Бохарица* в гр. Тир (*финикийско писмо*), унаследена от Хоровия внук Агенор (от споменатата му дъщеря Ливия). Синът на Агенор – Кадъм – я пренесъл в гр. Тива, Беотия; другият му син Тасос – на о. Тасос; третият син Киликс – в страната си Киликия; а най-малкият Финикс, който заел бащиния трон в гр. Тир – я поддържал в държавата си Финикия. Тя била ползвана и в Анатолийска Мизия, Троада и Фригия.

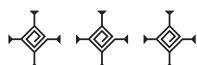
Потомци на Финикс, изселили се от Тир в Картаген, а оттам в Италия под името *тирсени/етруски*, отнесли и ползвали в новата си земя *етруския вариант на бохарицата*. *Архаичната латиница* е съставена през VII в. пр.Хр. от 21 *етруски букви*, към които с времето били добавени 5 други.

В науката е възприето мнението, но неокончателно, при отворена дискусия, че пеласго-елинската (т.е. гръцката) версия, оповестявана като финикийско писмо, донесено в Елада от Кадъм (без да се уточнява, че той е правнук на Хор), стои в основата на няколко писмености: *латиница* (VII в. пр.Хр.), *коптско писмо* (III в.) и *българска кирилица* (IX в.).

Както се уверихме от посочените по-горе пет версии на бохарицата, *Кадъмовият (пеласго-елински) вариант не е прототипен за останалите, а се е развил успоредно и отделно от тях*. Това личи впрочем само от елементарното сравнение на графиките на буквите им: известен състав от еднакви букви, поради произход от единен източник (бохарицата), но и наличие на голям брой коренно отличаващи се букви.

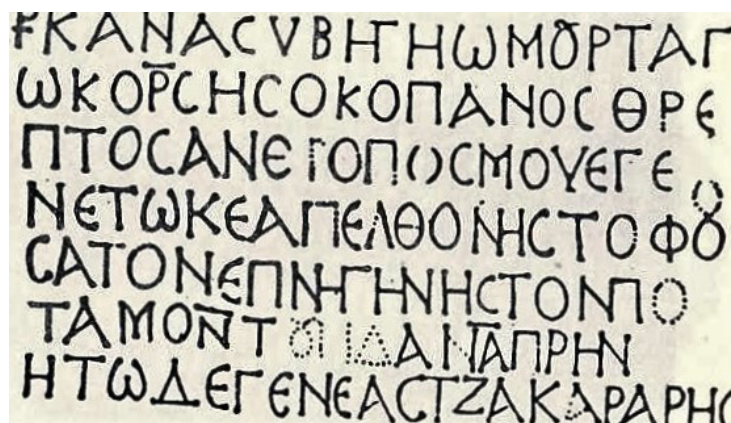
Именно този стар историко-езиков проблем ме провокира да предложа свой различен подход, в конкретния случай по произтичащата от същия проблем спорна тема за имената, титлите и монограмите на българските канове Кубрат (622-665 г.), Аспарух (665-701 г.) и Омуртаг (814-831 г.), които именно са предмет на настоящата статия.

Първо ще насоча вашето внимание към един надгробен надпис, който българският кан Омуртаг е посветил на своя копан (чашник) Корсис (текста вж. по-долу). Той започва с особен кръстен знак-монограм **Р** (сн. 1, 2).

Снимка 1: <http://forum.abv.bg/lofiversion/index.php/t96635.html>.

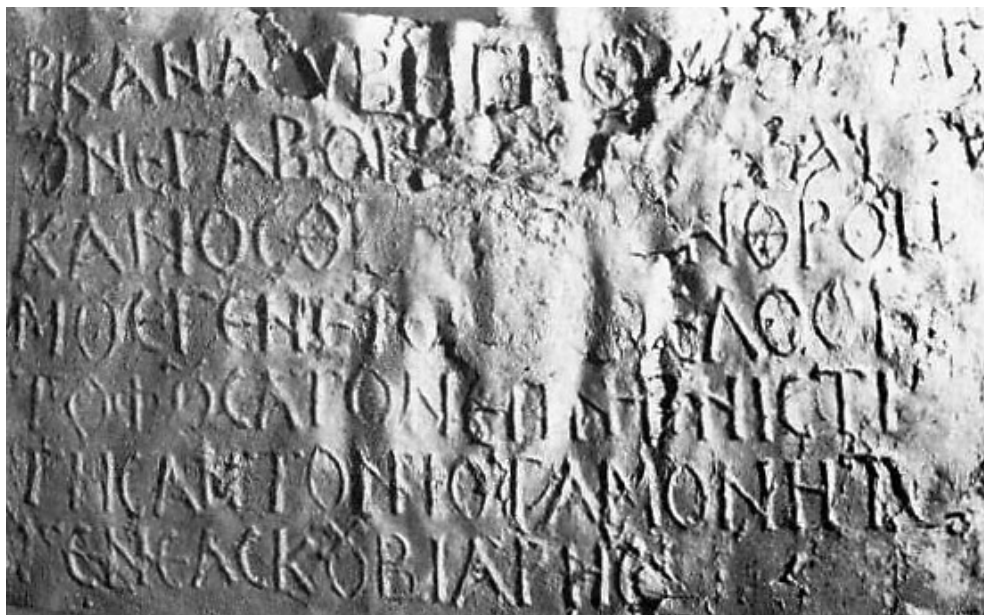

Снимка 2: <http://solinvictys.blog.bg/history/2010/05/02/omortag-i-krysta-mu.538321>.

Надписът гласи: “**Р** [в името на Ре – б. В.Й.] Канас Ювиги Омуртаг [рече – В.Й.]: копан [чашник – б. В.Й.] Корсис, от моите хранени люде, като отиде на война, се удави в реката Днепър. Той бе от рода Чакарар.” /ср. Христоматия по история на България. Т. I. Съставители **П. Петров и В. Гюзелев**. С., 1978, с. 131/.

Тъй като в плочата, посветена на Корсис, кръстният знак на Ре не се вижда достатъчно добре, ще покажем още една Омуртагова плоча, написана в памет на “Негавонас, зера таркан” (сн. 3).

Снимка 3: <http://solinvictys.blog.bg/history/2010/05/02/omortag-i-krysta-mu.538321>.

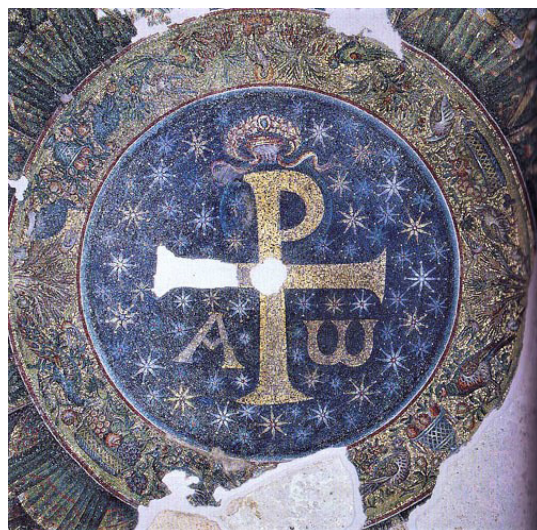
Надписът гласи: “**Р** канас ювиги Омуртаг [рече – б. В.Й.]: Негавонас, зера таркан, от моите хранени люде, като отиде на война, се удави в реката Тиса. Той бе от рода Кувиар.” /ср. **Христоматия по история на България**. Т. I, с. 131/.

Изненадващо идентичен с Омуртаговия знак **Р** е един кръст на бог Митрас, издълбан, заедно с буквите Алфа и Омега (символизиращи Отеца и Майката), върху олтарна мраморна плоча (сн. 4) в античния митреум на гр. Остия, Италия. Поясняваме, че култът към „Митрас, непобедимото слънце“, касае войнствената страна на трако-елинския Кронос, или египетския Ра, който още в ерата на боговете бил наследен от неговия внук, наричан в Тракия, Елада и Рим Дионис/Бакхус, в Египет – Хорос, в Азия – Хурса, в Персия – Ахура Мазда и т.н.

Кръстът на бог Митрас, както и много други езически символи и ритуали, били взаимствани и ползвани от отците на християнската църква във вековете на нейното утвърждаване. Ще посочим един стенопис от началото на VII в. (времето на възцаряване на българския кан Кубрат), изографисан на купола на

християнски баптистерий (сн. 5) в гр. Келибия – владение на Византия от 580 г., днес в република Тунис.

Снимка 4. Олтарна мраморна плоча в митреум (III в. пр.Хр.) на гр. Остия Антика, пристанището на Рим, на устието на р. Тибър /<http://forum.abv.bg/lofiversion/index.php/t96635.html/>. В двоен кръг (слънцето) с релеф е вписан кръст, чието отвесно рамо е представено като буквата Р. Този кръст на Митрас (Ра-Хор) наподобява кръста Анкх, познат ни от египетските стенописи.

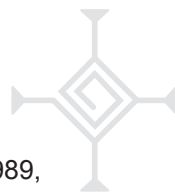
Снимка 5. Кръстът на Митрас върху тавана на баптистерия в Келибия. В това изображение, над кръстния знак, присъства дори венецът на Зевс – един забележителен атрибут на древността, употребяван при коронациите на царете и императорите.

През желязната епоха, античността и ранното средновековие, времена на неспирни войни и завоевания, възникване и крах на империи (Египет, Вавилон, Хетско царство, Персия, Одриско царство, Рим, Византия, Хунски каганат), управляващите канове, царе и императори шествали начело на своите армии, уповавайки се на закрилата и помощта именно на този бог, независимо под какво име са го познавали. Наистина Арес/Марс бил почитан специално като бог на войната, но според древния закон само и единствено Митрас бил богът, който давал, след обичайните ритуали на посвещение, царската власт в нейния гражданен и военен аспект. Митрас се явявал покровителят на царете, а не Марс.

Следователно, кан Омуртаг съвсем в реда на нещата е ползвал знака на Митрас = Ре-Хор = Хурса, а учудването ни в този случай означава, че ние не познаваме добре живота и делата на нашите предци.

Ако кан Омуртаг е поставял по традиция пред своето царско име кръстния монограм на *Митрас* (т.е. Ре-Хор или Хурса), то първият ред на надписа “*Р Канас Ювиги Омуртаг...*” би трябвало да се чете буквално “[Възцареният от] Ре-Хор/Хурса, Канас Ювиги Омуртаг...”, или “[В името на] Ре-Хор/Хурса, Канас Ювиги Омуртаг...”

Тук е мястото да покажем още един интересен артефакт. Ритуалния сребърно-златен дискос на Омуртаговия пра-пра-дядо кан Кубрат **/В.Н. Залеская**

и др. Съкровище на хан Кубрат. Култура на българи, хазари, славяни. С., 1989, с. 45, 46; кат. № 78/, на който е изобразен символ, подобен на митраисткия знак от гр. Остия, Италия.

Сред личните вещи (сн. 6-9) на кан Кубрат (622-665 г.), извадени през 1913 г. от некропола му при с. Малая Перешчепина, край гр. Полтава, Украйна, е намерен голям сребърно-златен дискос за просфора и нафора. Това е част от даровете на византийския император Ираклий (610-641 г.) за добрия му приятел – българския кан Кубрат.

Снимка 6. Златната тока към червения колан на кан Кубрат, с размери 17,8 по 5,7 см. и тегло 454 гр. (Русия, Санкт-Петербург, Държавен Ермитаж, инв. № 1930-92) – елемент от комплекцията на патрицианското му облекло. В откритите досега погребения на византийски патриции няма друга подобна, като размер и ювелирна изработка. /вж. **Вернер, Йоахим.** Погребалната находка от Малая Перешчепина и Кубрат – хан на българите. Превод М. Матлиев. Отг. ред. Д. Овчаров. С., Изд. БАН, 1988, с. 19-46/.

Снимки 7, 8. Лице и опako на златния накрайник към червения колан на кан Кубрат, с размери 13,5 по 5,4 см. и тегло 150 гр. (Държавен Ермитаж, инв. № 1930-91) – елемент от комплекцията на патрицианското му облекло.

Снимка 9. Една от златните гривни в патрицианския бижутерен комплект на кан Кубрат, с винтова закопчалка, диаметър 8,5 см. и тегло 233 гр. (Държавен Ермитаж, инв. № 1930-11).

На диска е изобразена хризма – христовият монограм, обичан и ползван от Константин I Велики (306-337 г.) (сн. 10). В езическия си период обаче Константин е имал за покровител Митрас, Непобедимото слънце. След като възприел и наложил през 313 г. християнството за държавна религия в Римската империя, императорът резонно възприел нов покровител – Исус Христос. Новият императорски знак – хризмата на Константин – всъщност е съчетание от кръста на езическия бог Митрас и инициала на Христос “X”.

Снимка 10. Дискът на Константин I (изработен в нач. на IV в.; диаметър 61 см., тегло 6224 г.) е един от даровете на Ираклий за кан Кубрат по повод постигнатия от българите пълен разгром в периода 622-628 г. на Аварския хаганат, който нападал Византия откъм запад, в коалиция с Персия, която атакувала Византия откъм изток. За това, че Кубрат и брат му Самбат/Само/Кий избавили

Ираклий от единия му голям противник – аварския хакан Баян, – Ираклий достоил и двамата с патрициански сан и съответното парадно облекло и въоръжение, а също ги обдарил богато с ценни предмети, сред които и въпросния дискос. В "Повест временних лет" е записана следната податка: "А този Кий е князувал в своя род и когато отишъл при цесаря [кесаря, т.е. императора – б.В.Й.]..., с велики почести е бил удостоен ..."

Необходимо е да разгледаме и надписа на показания дискос, защото той ще ни помогне, отново неочаквано, да вникнем в титулатурата на българските канове, за да разберем вложения в нея древен смисъл. Оказва се, че владетелите на Стара Велика България, Персия, Египет и Рим са употребявали единна символика и хералдика.

Върху златната лента, обхващаща в кръг хризмата (в средата на диска), има посветителен надпис на латински език: EXANTIOVISRENOVATVMESTPER PATERNVMREVERENTISSEPISCNOSTRVMAMEN ✙. Думите в този текст са сляти. Затова ще направим първо разбивка и стандартен превод дума по дума:

EX – "от".

ANTI – "древен".

OVIS – "овен". Синоним ARIES.

RENOVATVMEST – "подновен", "възобновен", "възстановен", "възпроизведен".

PER – "по".

PATER – "баща", "отец".

NVM – "воля", "повеля", "величие", "могъщество", "божественост".

REVERENTISS – "скромен", "почтен", "достопочтен".

EPISC – "епископ".

NOSTRV – "наш".

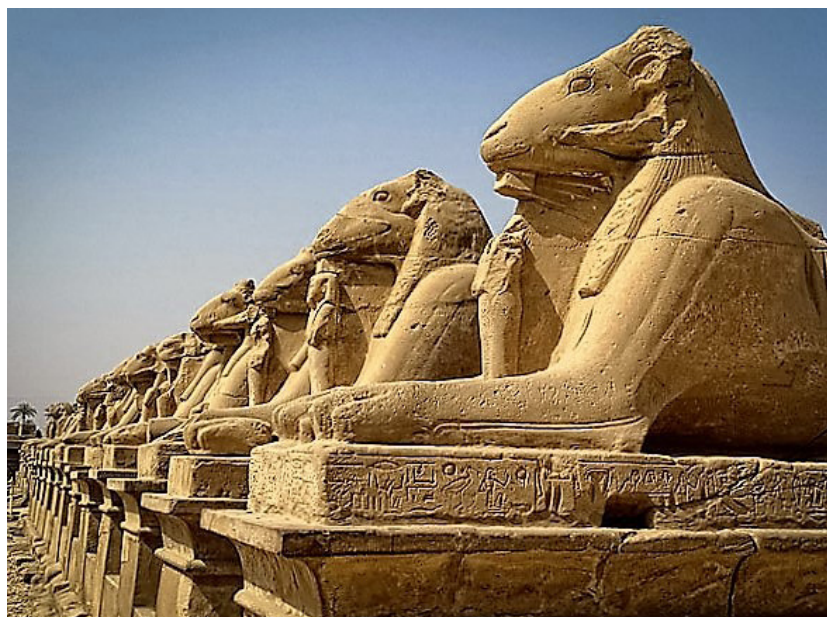
MAMEN – "мил", "приласкаващ", "грижовен", "добър", "щедър".

✙ – "амин".

Контекстуален (смислов) превод: "От [символите на] Древния Овен е [взет този знак и] възобновен по волята на Отеца, [от] достопочтения наш щедър епископ, амин."

IOVI (IOVIS) било едно от имената на върховния римски бог Юпитер, което име явно е произлязло от зооморфния образ *овен* на Зевс-Амон (сн. 11-15). Вижда се фонетичната близост на латинския антропоним *Iovi* и българската дума *овен*. Впрочем, съществуват и български антропоними като *Йово*, *Йовчо*, *Йован* (*Иван*), *Йована* (*Ивана*) и др.

Съпоставката на знаците, илюстрирани в снимки 4, 5 и 10 показва, че в Христовия монограм (*хризма*) са съчетани знакът на Кронос/Ра, Зевс/Амон и Дионис/Хор (Р с Алфа и Омега отстрани) и инициалът на Христос (X). Т.е., в *хризмата* са обединени в един монограм символите на Ра-Амон-Хор (Митрас) и Христос, което отразява синтезната представа за тях в преходната епоха между езичество и християнство като хронологично проявили се божии синове на единен божествен дух-отец.

Снимка 11. Редица от гигантски каменни овни (ипостазии на Зевс-Амон), между предните крака на които стоят статуетки на божия син Хонсу (Хор). Тази скулптурна група украсява храма на Амон в Карнак, недалече от южно-египетската столица Тива. Осемнадесета династия (1550-1292 г. пр.Хр.).

Снимка 12. Керамична плочка-бюст на Зевс-Амон в ипостазата му на свещен овен, с утробния знак "V" на гърдите. Село Градешница, Тетевенско. VI хил. пр.Хр. РИМ – гр. Враца. Фото автора.

Снимка 13. Керамични овнешки глави – ипостазии на Зевс-Амон – и антропоморфна фигурка на Богинята, украсена с нейните символни знаци V, W и M. VI хил. пр.Хр. ИМ – гр. Нова Загора. Фото автора.

Снимка 14. Домашен керамичен идол на овен, в чиято задна част е изобразено антропоморфно кръгло лице на бога-слънце – скрития, непознаваем бог Амон-Ра. РИМ – гр. Перник. Фото автора.

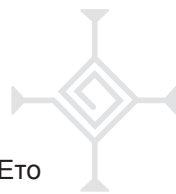
Снимка 15. Каменни идоли-овни – пазители на дома, – поставяни край домашното огнище. Огненият – земният аналог на слънцето – бил пазен от двойка овни (превъплъщения на Зевс-Амон) или двойка коне (метаморфози на Дионис/Бакхус/Хор). Находките са от епохата на антична Тракия. ИМ – гр. Панагюрище. Фото автора.

Но да се върнем към разглеждания дискос. Надписът на латински език от една страна и константинополските клейма за пробата на благородния метал от V, VI и началото на VII в. от друга, могат да означават само, че луксозното блюдо е изработено в самото начало на Източната империя (Византия), когато нейната администрация все още ползвала латински език, а е било съхранявано цели три века като ценна реликва в Константинополския двор, докато Ираклий не решил да го дари на добрия си приятел и военен съюзник Кубрат.

Вероятно самият Константин Велики е поръчал тази красива ритуална вещ, а неговият прелат и съветник по църковните дела Евсевий Кесарийски (~264~339 г.) ще да е бил „достопочтения наш щедър епископ“, по чието указание тя е била направена.

Изразите *anti ovis* („Древния Овен“) и *per pater num* („по волята на Отеца“) словесно потвърждават видимото послание на изкованите символи, че *хризмата* е сътворена на основата на езическия монограм на Митрас (синтезното божество Кронос/Ра + Зевс/Амон + Дионис/Хор) – родоначалникът на европейските народи, а Константин и Евсевий, бидейки посветени в древния езически култ, са ползвали неговата символика и идеи при основополагането на християнската доктрина.

Именно фактът, че християнството произтича от слънчевия култ и ползва символите на Кронос, Зевс и Дионис, е мотивирал българските канове да при-

емат христовата вяра като нова модерна (тогава) версия на Тангризма. Ето защо чак до IX век в подведомствените им земи двете религии са съжителствали в хармония (вж. сл. сн. 16: печат на кан Омуртаг, на който канът държи кръст и носи корона с кръст).

В подкрепа на казаното дотук за монограма на бог Ре-Амон-Хор е също така самата титла *канас ювиги*, използвана в надписите на Омуртаг. Нека опитаме да разтълкуваме и нея.

Двете думи в титлата са съставени от по два термина: *кана(с)* – Ка-На, Ка-Ан, т.е. “Син на Небето”; *ювиги* – Юви-Иги, т.е. “[От] Тангра [поставен] владетел-пастир”. Три от посочените термини – *ка*, *ан* и *иги* („царе-пастири“) – са ползвани от дълбока древност в Египет и Месопотамия; четвъртият *юви* е на българите в Азия. Макар че *иги* има и тракийска връзка, доколкото *гиг* (*гегга*) се наричат и сега *гегите* на родопските овчари, а *хек/хик* е пастирският жезъл на египетските фараони.

Нашето тълкуване се потвърждава от титулуването на Омуртаг в другите му надписи, например в *Чаталарския надпис* – “Канас ювиги Омуртаг е **от бога владетел**”; в *Мадарския надпис* – “**От бога поставеният владетел** канас юви-ги Омуртаг” /Христоматия по история на България, т. I, с. 132, 133/; както и в надписа на златния му печат: CANES VBHГН ОМОРТАГ (сн. 16).

Снимка 16. Златен печат, който е бил скрепен към канска златопечатна вула (хрисовул), на кан Омуртаг (814-831 г.). Намерен през 1975 г. на Царевец (средновековният Царевград Търнов) от археолога Петър Славчев (НАИМ-БАН). Надписът гласи: CANES VBHГН ОМОРТАГ.

Излиза, че в първата третина на IX век българският кан Омуртаг е легитимирал своята власт с изречението “канас/канес ювиги Омуртаг ...”, в което е скрит тайният смисъл: „Синът на Небето, пастирът на Юви [Юпитер] Омуртаг“.

Има обаче и друга възможност: *юви* да се тълкува като Тангра. Тогава титулатурата „канас ювиги Омуртаг“ ще придобие значението: „Синът на Небето, от Тангра [поставения] владетел-пастир Омуртаг“ (сравни с цитираните по-горе Чаталарски и Мадарски надписи).

Защо *юви* да се тълкува като Тангра? Защото *юви* е фонетичният израз на идеограмата *YI*, с която е обозначаваан бог Тангра: фалическият символ *I* (Отеца) – звучи като „и“, женският утробен символ *Y/V* (Майката) – звучи като „ов“, или „ув“, и отново фалическият символ *I* (Сина) – звучи като „и“. Получава се *И-ОВ-И* (*иови*), или *И-УВ-И* (*иуви*), т.е. *юви*.

В Рим най-старото латинско име на висшия бог *Ю*, *Йови* или *Йовис* получило мъжки вариант *Ю-питер* (Ю-Отеца) и женски вариант *Ю-нона* (Ю-Майката). /Елена Блаватска. Разбулената Изида. Ключ към тайните на древната наука и теология. Т. II. Теология. Книга втора. Нов превод Любомир Чолаков. С., Пентаграм, 2006, с. 17/.

Необходимо е да дообясним средния знак от руната *YI* – *Y*. Графемата *Y* е съставена от *V* – знака на *чашата-утроба*, предметен символ на Богинята-майка, и *фалическият знак I*, поставен отдолу като столче на *чашата*, по-скоро като *фалос*, оплождащ *утробата* (сн. 17). По този начин *YI* може да се разглежда като руна-уравнение, изразяваща акта на сътворението: Отецът *I* и Майката *V*, съчетани в *Овоида Y*, дават Сина *I*. Оттам средният знак *Y* придобива четенето *ОВ* – *овоид*, *яйце*, в което се сливат женското и мъжкото начало. Съответно пълното четене на *YI* става, както споменахме по-горе, *И-ОВ/УВ-И*, *иови* или *иуви*, т.е. *юви*.

Снимка 17. Представата за *чашата-утроба* според Хелиополската версия на „Книга на мъртвите“, отразена на стенопис в пирамидите на платото Сакара, т.нар. *Текстове на пирамидите*. Сцена на сътворението на Дионис/Хор от мъртвия Зевс/Озирис и живата Йо/Изида.

Детайл: Изида държи дръжката, т.е. *фалоса* на Озирис, втъкнат в *чашата*, т.е. в нейната утроба. От дъното на *чашата/утроба* (вагината) се подава главата на раждащия се Харпократ – малкия Хор.

Очевидно графиките на знаците V и Y са изведени от формата на чаша: в първия случай на обикновена чаша без столче, а във втория – на чаша със столче. Тези знаци, както и много други, представляват *идеограми* – графични знаци, чрез които опростено, схематично и стилно са изразени определени *пиктограми* (рисушки).

На пръв поглед като графично изображение знакът Y (или V) няма нищо общо с формата на *яйце* (*сфера*, *овоид*) и това влиза в противоречие със строгите норми на свещеното писмо. Обаче секретът в случая е, че когато е с връхчето надолу, този знак изразява градивната (във физически план) половина на живота – тази на раждането, началото и развитието. Щом той се сглоби с обратния знак – с връхчето нагоре (пирамида или могила), изразяващ огледалната деградивна половина на живота – тази на стареенето, смъртта и отлитането на душата, се комплектова *двойната двупосочна пирамида*. Нея жреците са виждали вписана в *духовно-енергийна сфера* (*яйце*), където протича пълният жизнен цикъл (с редуване на живота и смъртта).

Графично тази идея е представяна по следния начин: основата V плюс надстройката Λ дава *двойната пирамида* , около която е описано яйцето на творението *Пуруша*, или първата сфера (*сефира*) . Обаче тази тема ще ни изведе встрани от нашия предмет, затова с нея спирам дотук.

Изглежда семантиката на божествените имена *Юви* и *Тангра* е била достояние само на българските висши жреци (*боили*), затова тя от древността до днес остава забулена в дълбока тайна за небългарските жреци.

Впрочем, феноменът на херметизма е характерен за свещените практики в целия древен свят. Така например върховното божество на финикийците, халдеите и юдеите в Леванта и Месопотамия, разбирано като *духовен принцип на светлината* (*Ноут*, *Ноус*, *Демииург* и пр.), имало отначало мистично, тайно и непроизносимо име – ИАО, IEVO, YAHU, – от което сетне възникнало име, записвано с четири съгласни букви Йод-Хе-Вав-Хе, в латинска транскрипция YHWH, фонетично – YAHVE, YENOVA /**Елена Блаватска**. Разбулената Изида..., т. II, с. 16, 17/.

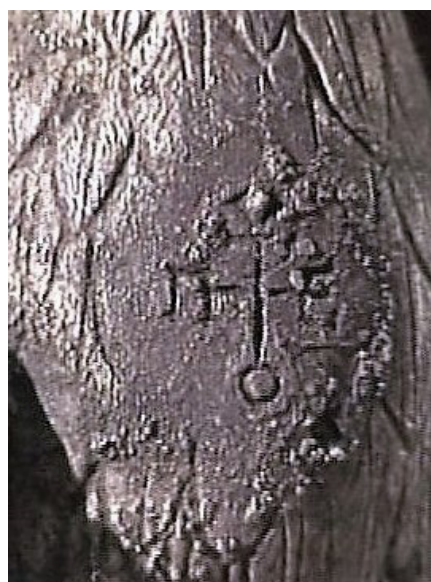
Сега, когато очите ни се "отвориха" и "видяха" същината на херметичната символика на Омуртаг, нека надзърнем в тайните и на други български канове.

Твърде любопитни са името и монограмът на Омуртаговия прадядо, известен от византийските хроники като Аспарух (665-701 г.). В "Именник на българските князе [кънес, т.е. канес]" създателят на Дунавска България е записан с антропонима *Есперерих*. /Христоматия по история на България. Т. I. Ранно средновековие VII-XII в. Съставители **П. Петров** и **В. Гюзелев**. С., Изд. НИ, 1978, с. 87, 88/. Изглежда писарят, оставил ни "Именника", е бил посветен познавач, защото при детайлното разглеждане на тази именна форма намерихме, че всяка буква в нея тежи на мястото си: *Ес-Пер-Пе-Рух*, т.е. "[Ти] си цар, [поставен от] Отеца Ре".

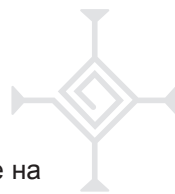

Почти идентично е името на този български кан, отпечатано с неговия монограм върху гърдите на сребърния орел (**сн. 18**), намерен от украинския археолог Владимир Гринченко през 1930 г. сред артефактите на канското погребение в български военен лагер на брега на р. Днепър, край бившето с. Вознесенка, днес гр. Запорожие, Украйна. В научния си отчет Гринченко посочва, че е открил 31 погребения чрез трупоиъгаряне на знатни войни, съдържащи над 2000 артефакта: юзди и стремени, инкрустирани със злато, върхове на стрели, позлатени и посребрени копчета, саби с ювелирно изработени обкови и др. Специално от царския гроб са извадени именно сребърният орел (1035 гр.), по-малък сребърен лъв (854 гр.) – от украса за седло, сабя-меч (палаш) с накрайник на дръжката – сребърна лъвица, златно стреме, коланна апликация и др. /**Г.И.Шаповалов**. Справка за Възнесенското съкровище. – В: Ави-тохол. Исторически сборник. Т. II. Нов прочит на българската древност. С., Издава Сдружение „Ави-тохол“, 2006, с. 297-299; **Дориян Александров**. Българската позиция за гроба на кан Аспарух (Исперих, Есперих, Еспор). – **пак там**, с. 300-309; вж. и електронната публикация „Вознесенско съкровище“ – В: historybg.info/.

Идентичността на артефактите от Вознесенка с тези от Малая Перещепина говори категорично за българската им принадлежност. А монограмът на гърдите на орела, съдържащ името Еспор (Аспарух) внася яснота, че това е гробът на кан Аспарух, около който са положени и загиналите с него негови приближени. Колективното погребение е набързо извършено, след проведена битка, чрез трупоиъгаряне, за да се избегне ограбването и поругаването на героите. То е сравнително бедно за владетел от ранга на Аспарух, защото е станало в походен режим, далече от тогавашната столица, където по-късно вероятно е направено друго погребение – кенотаф (без тленните останки на кана).

Снимка 18. Сребърният орел на кан Аспарух, съхраняван в Областния исторически музей на гр. Запорожие, Украйна. **Детайл:** канският монограм.

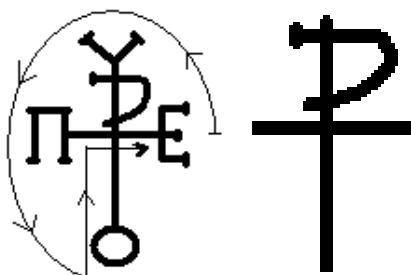

Това е той – сребърният орел на българския кан Аспарух, върху гърдите на който е отпечатан неговият монограм с правилното му име “Еспоре”. Името се чете в кръг по посока отдясно-наляво, сетне от най-ниската точка на кръга – линейно, нагоре до центъра на кръста и надясно (**сн. 19** – лявата фигура).

Ако си представим монограма на Еспоре без буквите, долепени към краищата на раменете на кръста, ще видим коментирания от нас по-горе знак на бог Ре-Хор, който и Омуртаг е поставял в началото на своите надписи (**сн. 19** – дясната фигура).

По същия начин е композиран монограмът на бащата на *Еспоре* – кан *Хорват/Корбат* – на неговите пръстени; в средата неизменно стои кръстният знак на Ре-Хор (**сн. 20-22**).

Като оформление печатите върху пръстените на кан Корбат (Кубрат) и монограмът на кан Еспоре (Аспарух) върху неговия сребърен орел представляват разновидност на христогорамата на тракиеца-император Константин Велики, конструирана също от знака на Митрас (Ре-Хор). /данни за последната вж. в **Шевалие, Жан и Алан Геербрант**. Речник на символите. Митове, сънища, обичаи, ритуали, форми, фигури, цветове, числа и др. Т.ІІ: М-Я. С., ИК “Петриков”, 1995, с. 548, 549/.

Снимка 19. лява фигура: монограмът върху гърдите на сребърния орел на кан Аспарух и посоката на неговото четене: в канския монограм са вплетени буквите Е С П О Р Е – Ес-Пор-Ре, т.е. “[Ти] си портата [на] Ре”. **Дясна фигура:** знакът на бог Ре-Хор (Митрас).

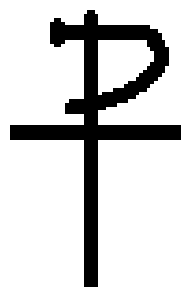
Снимка 20. Единият от личните златни пръстени-печати на кан Кубрат/Хобрат/Хорбат с надпис ХОУВРАТОУ ПАТΡΙΚΟΥ = „ХОУБРАТ ПАТРИКИЙ“ (Държавен Ермитаж, инв. № 1930-187). Фото автора.

Снимка 21. Два от пръстените и малката тока на кан Кубрат. Копия. НИМ – гр. София. Фото автора.

Снимка 22 а-б-в. Графики с вариантите на монограма върху трите златни пръстена на *Хорват/Корбат*. /<http://samoistina.com/kubrat.html/>.

Споменахме, че слънчевото божество Митрас съчетавало в себе си трима богове: Кронос, Зевс и Дионис (дядо, син и внук). Египетският аналог бил Амон-Ре и Хор, или, по-старшинство – Ре-Амон-Хор. Също така знакът на синтезния бог Митрас е имал в Египет съответен такъв и той бил т.нар. *Уаджет* – всевиждащото око на Ре-Амон-Хор. Представяме снимка и графични изображения на две идеограми (сн. 23 а-б-в).

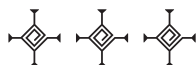

Снимка 23 а. Уаджет от стенопис в гробница в гр.Тива, Египет, XV в. пр.Хр.

Снимка 23 б. Идеограмата "Окото на Ре-Хор" – рисунка на автора.

Снимка 23 в. Знакът на Митрас – рисунка на автора.

Разбира се, в тези знаци можем да видим прототипите на по-късната латинска буква R (Er = Ре).

Предполагаме, че *Еспоре (Еспор)* е прозвище на кана, получено от него по време на церемониите за даване име на новороден член от българската аристокрация, или пък при погребение на загинал или починал знатен войн. Приемането на нова душа от небесния *Тангра* и съответно изпращането на стара душа към небето е било прерогатив на висшия жрец, който единствено е можел директно да общува с бога.

Това, че кан *Еспоре (Есперерих)* е съвместявал владетелската функция с тази на жрец на *Тангра*, се вижда от самото му име: *Ес-Пор-Ре*, в което *Ес (Еси)* е формата във второ лице единствено число на старобългарския глагол *есмь (съм)*, *Пор* е обичайно ползваната в древността форма на сакралния термин "порта", а *Ре (Ра)* е името на сина в трисъставното име на троичния бог *Тангра (Амон-Г[ея]-Ра)*. Така че името *Ес-Пор-Ре* означава "[Ти] си портата [на] Ре",

възглас, който са извиквали когато канът е вдигал към небето новородено момче и е изричал за пръв път кръщелното му име.

Именната форма *Еспоре* днес е непривична като мъжко име; по-добре стои името *Еспор*. Но подобната структура на другото българско име на кана – *Атилкесе /Бахши Иман*. Джагфар тарихи. /Историята на Джагфар/. Свитък от български летописи. 1680 година. Под ред. на проф. А. Пантев. С., 2005, с. 24, 25/ – разсейва съмненията в този аспект. Впрочем сходна морфологична конструкция са имали антропонимите на египетски фараони като *Менкауре*, *Джедкаре*, *Неферкаре* и др. от IV, V и VI династия /Сергей Игнатов. Египет на фараоните. С., Изд. "Изток-Запад", 2004, с. 179, 180/, не за друго, а защото суфиксите им са комплектовани от името *Хор (Кор/Кар)* и името *Ре*.

От казаното правим извод, че българското боилско жреческо съсловие, в това число – избраните от него български канове, са знаели много добре, че *Тангра* (Тан-Г-Ра, т.е. "Атон-Гея-Ра") е троичен бог, в състава на който влиза синът *Ра/Ре*, за да извеждат от него своя произход и да легитимират изконното си право на народни пастири. Защото "Ти си портата на Ре" може да бъде обръщение само към върховния жрец на *Тангра* (касаещо в случая кан *Еспоре*), посредника между земните и небесните дела.

Съгласете се, че гордите думи "В името на Ре, [аз] канас [синът на Небето] ювиги [пастир на Юви]..." са волеизявление на владетел с неоспорима власт, за какъвто с право се е смятал кан Омуртаг, както, разбира се, и останалите български канове.

Споменахме, че в „Именника на българските канове“ е ползвана именната форма *Есперерих*, близко до *Еспор*. Сакралната именна форма *Ес-Пер-Ре-Рих* съдържа два гетски/скитски/келтски термина: *Пер* – "отец" и *Рих* (*Rix* или *Rex*) – "цар". Това може да означава само, че духовно-светското върховенство на кана е било признато не само от българското, но и от гетското жречество, следвани от техните народи, които по това време са били в края на етническото си обединение. И че народът на *Есперерих* е бил не чисто мизийски (славянски), т.е. български, а етносна сплав между *мизи* и *гети*, т.е. *масагети*. Народът на Дунавска България, простираща се тогава южно и северно от р. *Дунав*, е бил масагетски преди пристигането на кана в т.нар. Онгъл през 680 г., такъв е останал той и след това, само че под утвърдилият се етноним *българи*.

Има и друга възможност за тълкуване на кръстно-буквения монограм на Аспарух. Ако започнем четенето му от лявото рамо на кръста и го продължим по познатия вече начин, то ще получим "Песпоре", име, сходно с горното, което също подлежи на точно тълкуване чрез свещения език: *Пес-Пор-Ре*, т.е. "Пастирът [при] портата [на] Ре".

Комбинацията на името *Еспоре/Песпоре* с божествения царствен *орел* (Ор-Ел, т.е. "Бог Хор"), ипостазата на Дионис/Хор, който стиска в краката си *змията* Хадес/Сет, афишира прекия произход на рода *Дуло* от великия божии син – сина на Юви (Зевс-Амон или Юпитер). От друга страна *Дуло* се явяват кръвни роднини на тракийските царе, защото последните също изтъкват произхода си от бог Дионис/Хор, отпечатвайки на монетите си известния иконографски сюжет "Орел убива змия" (сн. 24 а-б).

Снимка 24 а-б. Драхма на тракийския цар Спарадок (~448~440 г. пр.Хр.), син на Терес I. На лицето има изображение на кон и надпис ΣΠΑΡΑΔΟΚΟ ; на опакото е отпечатан един от тракийските хералдични сюжети – “орел държи змия”. НАИМ- гр. София.

Името *Спарадок* носи херметичния смисъл: Спа-Ра-Док, Сап-Ра-Док [Дук], т.е. “Дук [поставен от] Сабазий-Ра”. Първата морфема в антропонима *Спарадок* е *сап* (*сопа*, тояга). *Сопата* (*тирсът*), с усукана около нея лоза, била атрибут на бог Дионис/Бакхус/Хор, сетнешния **Сабазий**. Правели я от здравето дърво *дрян* – Д-Ра-Ан, Д[еус]-Ра-Ан, т.е. “Небесният бог Ра”. Кронос/Ра бил дядото на Дионис/Хор.

Така че, тракийският цар, също като българския кан, е съвместявал ролята на върховен жрец. Впрочем името на бащата на Спарадок – *Терес/Τηρης* – също произхожда от *тирс*, Дионисовия жезъл.

Животното *кон* и птицата *орел*, отпечатани на монетата на Спарадок, са превъплъщения на генетичния отец-родоначалник на трако-българите Дионис/Бакхус, наричан в Египет Хорос, Херу или Хонсу, в Рим – Конс или Митрас, в Индия – Сива/ Шива или Сурия, в Персия – Ахура Мазда и т.н. /вж. **В. Йорданов**. Превъплъщенията на Дионис/Хор. – списание „Горгони“, кн. 2, 2018, с. 52-105/. А *змията* – метаморфоза на Хадес/Сет, убиеца на Зевс-Амон и узурпатор на неговия трон.

Следователно *орелът*, уловил *змията*, е Дионис/Хор – победителят на Хадес/Сет и възстановителят на справедливия божествен ред.

От друга страна животното *кон* символизира представата за “Син/синове на слънцето” и неговото название (*Ка-Он*) означава точно същото. Оттам идва сакралният божествен за траките образ – *Тракийският конник*, а същевременно и единият от етнонимите на българите в Азия – *хон*, *хони*, или *хуни*, т.е. “Синове на слънцето” (сн. 25, 26 а-б).

Снимка 25. Рисунки на хунски конници от ранния период на империята Хон (Хунну) в Скални жилища Бхимбетка, щат Мадха Прадеш, в северната част на централна Индия. Неолит (VIII-VI хил. пр.Хр.).

Снимка 26 а-б. Хунски спешен войн (рицар), въоръжен с палаш (извит меч, предшественик на сабята), нож и двойносъставен лък. Защитата на тялото е осигурена от кръгъл щит, конусовиден шлем, дълга плетена-пластинчата ризница с кожена подплата. Обут е в кожени обувки, като кракът над обувките и до коляното е защитен с кожени гамаши и навои. Реплика, изработена в гр. Екатеринбург, Урал. Фото авторите.

Членовете на рода Дуло са се смятали и са били почитани като преки кръвни потомци на троичния бог Тангра, на сина Ра и особено на неговия внук Хор (Дионис). Българският народ, българската историческа общност и сериозните изследователи по света трябва да уважат светлата памет на Дуло, проявили се като добри народни пастири и всеотдайни държавотворци. Крайно време е да се отприщи пътят на историческата истина за тези големи личности и да узнаем всичко за тях и делата им – онова, което е било.

Разбира се, Еспор (Есперерих) и Омуртаг, за които говорихме досега, не са единствените в българската история жреци на *слънчевия култ*. Можем да дадем за пример и други канове от рода *Дуло*, чиято свещена роля е белязана с *хорическо име*:

Органа (628-630 г.) – Ор-Ган, [X]ор-Наг, т.е. "Хор, змията";
Хорват (630-665 г.) – Хор-Ват, Хор-Бат, т.е. "Големият Хор";
Кормесий (721-738 г.) – Кор-Мес, Хор-Сем, т.е. "Хорово семе";
Севар (738-753 г.) – Сев-Ар, Сев-Ра, т.е. "Пастир на Ра";
Умор (766 г.) – Ум-Ор, Му-[X]ор, т.е. "Хор [от] Му [родината на боговете]";
Крум/Коръм (803-814 г.) – Кр-Ум, К[о]р-Му, пак "Хор [от] Му" и др.

Освен това има кански имена, назоваващи *зооморфните ипостаси* или *тотемите* на бог Дионис/Хор, ползвани от кановете като хералдични знаци, например:

Албури (605-618 г.) – Ал-Бури, т.е. "Бог-Вълк";

Телец (760-763 г.) и Телериг (768-777 г.) – Теле-Рик[с], "Цар-Телец [бикът Апис]";

Борис I (852-889 г.), по-точно Баръс – *Барс* – дребен лъв или пантера.

Освен изброените, почти всички останали български канове, включително живелите от X в. пр.Хр. (за по-ранните няма данни) до IX в. сл.Хр., са спазвали древната родова традиция да си съставят хорически или тотемни имена. Но това е обемна тема, данни от която сега ползваме само илюстративно в подкрепа на настоящото ни кратко изложение.

Длъжни сме да кажем няколко думи и за *писмото*, на което са изписани коментираните текстове. Българско или гръцко е това писмо?

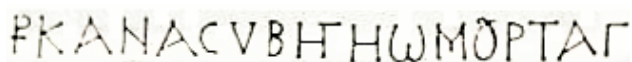
Ако *кирилицата* е съставена през втората половина на IX в. и ние се плъзгаме по пътя на най-лекото съпротивление, няма как да не ни се стори, че е гръцко. И все пак това е българска писменост!

Да, гръцката и латинската писмености имат прилики със старобългарската. Това се дължи на общия им източник – писмото на бог Хор, т.нар. *бохарица* (вж. началото на настоящата статия). В Тракия нейни пазители били *бесите*, от средите на които произлизали тракийските царе; в Азия я съхранявало боилското съсловие на *българите*. В Северен Египет *бохарицата* служила до IV в. на нуждите на култа на Атон-Ра и Хор, упражняван от *бохаирския етнос*, и до VII в. – на *коптите-християни* в цялата страна. В Елада финикийският вариант на *бохарицата* бил донесен от Кадъм, син на Агенор, царя на гр. Тир.

Но Агенор и Кадъм са внуци на бог Хор; като негови преки наследници те се явявали пазители на неговия култ и употребявали неговото писмо. В Италия *етруското писмо* било привнесено от колонисти от гр. Тир и колонията му гр. Картаген, наричани *тирсени*, т.е. *етруски*. Явно и *етруското писмо*, което е станало прототип на *латинското*, произлиза от финикийска основа. Видно е: посочените няколко писмености са варианти, производни от *бохарицата*. /още по тази тема вж. в: **Александра Делова**. Прототракийските писмености на Балканите. – списание „Горгони“, кн. 2, 2018, с. 223-269; **Валентин Йорданов**. Към дискусията относно бохаирския диалект и писмо. – **пак там**, с. 270-308/.

Така че не бива да се подлъгваме по приликите между българското и гръцкото писмо, а *трябва да отчетем разликите*. За целта нека разгледаме отново първия стандартен ред (сн. 27) на обсъжданите три Омуртагови надписа. Мога да ви уверя, че това, което ще открием, важи за множеството други кански надписи и монограми, включително и за Еспериховия.

Снимка 27. Първият стандартен ред на надписите върху погребалните плочи на чашника Корсис и зера-таркан Негавонас, хранени люде на кан Омуртаг (вж. сн. 1, 2, 3). Идентичен е надписът върху златния печат на кана (вж. сн. 16).

Видно е, че буквите, които изобщо не съществуват в гръцкото писмо, са поред шеста, седма и четиринадесета. Шестата буква, оригинална старобългарска С, на гръцки би трябвало да е сигма Σ. Седмата буква, оригинална старобългарска V (“ю”), на гръцки би трябвало да се изпише OU (“у”), защото гръците нямат буква аналогична на българското “Ю”. Четиринадесетата буква, оригинална старобългарска Ѫ (“у”), също няма аналог в гръцкото писмо.

Останалите букви от разглеждания ред съвпадат като графики в двете писмености бохарска (българска кирилица) и гръцка.

Очевидно, когато гледаме канските надписи, трябва да знаем, че имаме пред себе си късни образци на твърде древната свещена писменост *бохарица*, създадена към края на IX хилядолетие пр.Хр. – епохата на бог Дионис/Хор и неговия брат Хермес/Тот.

През онази епоха Тракия била управлявана от исполина Ликург, когото господарят на света Дионис заменил със своя верен другар Харопс, дядото на Орфей. Дионис посветил Харопс (Ха-Роп, т.е. “Великата Порта”) в своите тайнства. След време Харопс предал това ценно духовно наследство на сина си Еагър, а той, на свой ред – на сина си Орфей, който станал поредният (х)иерофант (първожрец) на Дионис. **Иван Венедиков**. Митове на българската земя. Кн. I. Медното гумно на прабългарите. С., Изд. «Наука и изкуство», 1983. с. 156/.

През следващите VIII-V хилядолетия преди Христа, а и след това, в Тракия се е развила мощна цивилизация, без аналог в останалия древен свят. От около двадесетина градове-майки, вследствие на нараснала популация, се породила гъста селищна система с добра инфраструктура. Археологическите проучвания констатира за периода на неолита истински бум на материалната

и духовната култура. Целият този подем се дължал на градивната и благотворна среда, култивирана от *жизнелюбивата доктрина на Дионисовия култ*: съчетание на либерализъм, поощряващ инициативата, със закон, осигуряващ необходимия ред в обществото.

Древното божествено писмо е възплътено в канските надписи, които са едни късни негови образци:

от първата половина на VII в. – на кан Хорват/Корбат (Кубрат),

от втората половина на VII в. – на кан Есперерих,

от първата половина на IX в. – на кан Омуртаг.

Въпреки превратностите на времето и благодарение на устойчивостта на сакралните неща, ние имаме щастието чрез тях да се докоснем до него. Ако само за миг бихме могли да се поставим на мястото например на кан Омуртаг, ще почувстваме чрез сърцата си, че един "син на Небето, от Тангра поставен владетел" се е чувствал свише и вътрешно длъжен да ползва божественото писмо на своите предци.

И накрая нещо за *езика на надписите*. Той е гръцки, смесен с български думи.

По този въпрос е възприето общо взето мнението, че латинският и гръцкият език, както и съответните писмености, са били ползвани за нуждите на администрацията и дипломатията. По-горе видяхме и коментирахме латинския надпис върху ритуалния дискос на Константин Велики и неговия прелат Евсевий (IV в.). Но нещата изглеждат са по-дълбоки, дори да приемем, че по силата на обществената консервативност и инерция гръцкият език е запазил официалния си статут в бившите земи на Византия.

Ако обаче се върнем седем века преди управлението на кан Аспарух, когато Рим е завладял Тракия? Ако си зададем резонния въпрос на кой език са говорили тракийските племена – на гръцки или български?

Според някои български учени траките са били "безписмен народ". Продължавайки тази "брилянтна" мисъл, ще я допълним шеговито, че нямайки писменост, горките траки не са говорили много-много, общували са с някакви свои, никому неизвестни кратки думички, употребявайки особен жесто-мимичен език (играли са пантомима).

И така, щом майчиният език на траките не е бил български, няма никаква друга възможност освен той да е бил т.нар. гръцки език, езикът на Омир, но и на Орфей. Езикът на елините, но и на едоните, дероните, пеоните, одрисите, ореските, тинтените, витините, дантелетите, ихните, мизите, кробизите, уздицените и др. Езикът, на който е говорено преди и след Крито-Минойската епоха на о. Крит, в Елада, Македония, Адриатика, Тракия, Мизия, Дакия и в трако-хетската диаспора на Мала Азия.

От II до VI в., когато български миграционни групи, спускащи се от Скития, минават р. Дунав и се установяват в Мизия, византийските императори дават на техните князе правото да създадат *конфедеративни княжества* в рамките

на Източен Рим (Византия), със задължението да охраняват северната граница на империята.

Кой е бил езикът на компактното местно население, и кой език са ползвали придошлите български конфедерати? Естествено гръцки, т.е. тракийски.

Ситуацията се повтаря в края на VII в. Първо кан Аспарух неизбежно възприема, а сетне и неговите наследници ползват местния език. Постепенно обаче, канско-боилската администрация успява да наложи ведическия старо-български език, явяващ се, може би, най-чистата версия на свещения език. В края на следващите VIII-IX в., при управлението на княз Борис-Михаил, в общи линии завършило обединението на българо-тракийския етнос. Съчетаването на тангризма и християнството, т.е. дуализма, който техните предшественици практикували, вече изчерпал доктриналните си възможности и дори започнал да се усеща като проблем в междудържавните отношения. Борис и синът му Симеон трябвало целенасочено и системно да реформират религиозната, езиковата и въобще културната сфера, стъпки, жизнено необходими за по-нататъшното съществуване на българската държава в европейски условия, и то по такъв начин, че промените в посока към културно стикование с Византия и Рим да не накърнят българския суверенитет. Ето защо техните действия придобили *патриотична доминанта*: постигане на независима и самостоятелна българска църква; осъвременяване на древното свещено бохарско писмо, за да се разполага с писменост, най-точно отговаряща на българската лексикална идентичност, но и различна от гръцката; бързо развитие на литература, изкуство и дори архитектура с характерен български облик, опирайки се отново на древната ни традиция.

Дали тези трудни промени са постигнали желаната цел? Несъмнено да. Можем да го преценим от позицията на по-широкия общественно-исторически хоризонт, който ни дават изминалите столетия.

И тук изниква *свещената ни отговорност* пред всяка оцеляла автентична трако-българска старина – златен или сребърен култов сервиз, керамична фигурка, рисунка, надпис или знак, – за нейното опазване от завистливи съседи, но също и за нейното правилно разбиране и тълкуване. Нима някоя „гръцка“ буква, която всъщност не е толкова гръцка, колкото тракийска, може да ни зомбира така, че да предизвикваме смеха на сериозните изследователи по света с надпреварата си да обявяваме тракийските си светини за продукт на вещи гръцки майстори и така светините на нашите деди да се превръщат в изделия от т. нар. „периферия на влияние на гръцкото изкуство“.

Напротив, влиянието винаги е вървяло в обратната посока – от Тракия към Елада.

Не друг, а родопският мист Орфей, пред когото са се прекланяли всички посветени гръцки авторитети от Хезиод (VIII в. пр.Хр.) насетне, е отнесъл в Елада *Дионисовите мистерии*, представляващи сложно синкретично изкуство – сюжет, роля, музика, поезия, танц, облекло, свещен предмет – обединени в едно изпълнение.

Дори жанровите названия от онова време ни информират на кои богове животът се е играл в роли и сцени. Семантиката на тези сакрални названия е

загадка за гърците. Те не могат да усетят какво значи *театър* – Деа-Та-Ра, т.е. “Богинята, Тан [Небето] и Ра”; или *трагедия* – Та-Ра-Ге-Дея, т.е. “Тан [Небето], Ра и богиня Гея”; или пък *драма* – Д[еус]-Ра-Ма, т.е. “Бог Ра и Майката”. Забележете името на троичния български бог *Тан-Г-Ра*, скрито в тези древни жанрови названия. Както и същото име, закодирано в топонима *Тракия* – Та-Ра-Гея, родината на трако-българите.

Кадъм пък отнесъл в гр. Тива, Беотия, писмото, наречено по-късно *финикийско* (по името на брат му Финикс). Но Кадъм е получил тази словесна благодат от баща си Агенор, който е внук на Дионис/Хор и един от наследниците на херметичната тогава писменост *бохарица*. Така че, както вече изяснихме в началото на настоящото изследване, *т.нар. гръцко писмо* е един от вариантите на *бохарицата*, затова то прилича на свещеното българско писмо, употребено в надписите на кановете *Дуло*.